

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ. 570/VII/2013*
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1ου ορόφου του κτιρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1^Α, Αθήνα, την 20^η Ιουνίου 2013, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10:30, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης.

Μέλη: Δημήτριος Λουκάς (Αντιπρόεδρος).

Ιωάννης Μπιτούνης,

Βικτωρία Μερτικοπούλου,

Δημήτριος Δανηλάτος και

Ιωάννης Αυγερινός.

Γραμματέας: Ευαγγελία Ρουμπή.

Η Εισηγήτρια της υπόθεσης Εμμανουέλα Τρούλη, δεν συμμετείχε στη συζήτηση της υποθέσεως λόγω δικαιολογημένου κωλύματος. Την αναπληρώνει ο αρχαιότερος των Εισηγητών, Ιωάννης Μπιτούνης, βάσει του άρθρου 12 παρ. 2 του Ν. 3959/2011.

Θέμα της συνεδρίασης: Λήψη απόφασης επί της εφαρμογής του άρθρου 39 του Ν. 3959/2011, όπως ίσχυε, για παρακώλυση – παρεμπόδιση έρευνας κατά τη διεξαγωγή επιτόπιου ελέγχου από υπαλλήλους της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού στα γραφεία του Σωματείου με την επωνυμία «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (εφεξής ΣΕΕΑ)» την 21.3.2012.

Η ως άνω συνεδρίαση, ορίσθηκε μετά από αίτημα αναβολής της αρχικώς προγραμματισμένης για την 13η Ιουνίου 2013 συνεδρίασης –οπότε και η κλήτευση- το οποίο υπέβαλε το σωματείο «ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΣΕΕΑ)». Το ανωτέρω αίτημα εξετάσθηκε και έγινε αποδεκτό από την Ολομέλεια της ΕΑ κατά την 27η/13.6.2013 Συνεδρίασή της.

Για το νομίμως κλητευθέν μέρος, ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΣΕΕΑ), παραστάθηκε ο νόμιμος εκπρόσωπός του, [...], Πρόεδρος, μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου του, [...].

---

* Η παρούσα απόφαση εκδίδεται σε μία επιπλέον έκδοση με το διακριτικό: (1) Προς Δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Από την παραπάνω έκδοση έχουν αφαιρεθεί τα απόρρητα επιχειρηματικά στοιχεία (όπου η ένδειξη [...]) τα οποία δεν θα πρέπει να περιέλθουν σε γνώση του αντίστοιχου αποδέκτη της έκδοσης, σύμφωνα με το άρθρο 41 του Ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α'/20.4.2011), όπως ισχύει και τον Κανονισμό Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 54 Β'/16.1.2013).

Η απόρρητη έκδοση θα επιδοθεί στο ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (Σ.Ε.Ε.Α.)

Στην αρχή της συζήτησης, ο Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον Εισηγητή, Ιωάννη Μπιτούνη, ο οποίος ανέπτυξε συνοπτικά την υπ' αριθ. πρωτ. 3273/15.4.2013 Εμπιστευτική Έκθεση της Εισηγήτριας, Εμμανουέλας Τρούλη, με το περιεχόμενο της οποίας και συντάσσεται, και για τους λόγους που αναλυτικά αναφέρονται σε αυτήν πρότεινε:

1. Να διαπιστωθεί ότι ο Σύνδεσμος Ελληνικών Επιχειρήσεων Ασφαλείας παρέβη το άρθρο 39 παρ. 5 του Ν. 3959/2011, ως ίσχυε.
2. Να επιβληθεί στον Σύνδεσμο Ελληνικών Επιχειρήσεων Ασφαλείας πρόστιμο κατά τις διατάξεις του άρθρου 39 παρ. 5 του Ν. 3959/2011, ως ίσχυε.

Κατόπιν το λόγο έλαβαν ο πληρεξούσιος δικηγόρος, [...] και, ακολούθως, ο Πρόεδρος του ΣΕΕΑ, [...], οι οποίοι και ανέπτυξαν τις απόψεις τους, παρείχαν διευκρινίσεις και απάντησαν σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα μέλη της Επιτροπής.

Με την ολοκλήρωση της ακροαματικής διαδικασίας, ο πληρεξούσιος δικηγόρος ζήτησε, και ο Πρόεδρος χορήγησε, προθεσμία τριών (3) εργάσιμων ημερών μετά την παραλαβή των πρακτικών από το ενδιαφερόμενο μέρος, προκειμένου να υποβάλει το συμπληρωματικό του υπόμνημα.

Η Επιτροπή συνήλθε σε διάσκεψη επί της υπόθεσης την 25^η Ιουλίου 2013, ημέρα Πέμπτη και ώρα 14:00, στην ως άνω αίθουσα συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου των Γραφείων της, με τη συμμετοχή του Εισηγητή, Ιωάννη Μπιτούνη, ο οποίος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 παρ. 7 του Ν. 3959/2011, δεν έλαβε μέρος στη ψηφοφορία. Το τακτικό Μέλος/Εισηγήτρια, Βικτωρία Μερτικοπούλου, δεν συμμετείχε στην ως άνω συνεδρίαση, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος. Αφού έλαβε υπόψη την υπ' αριθ. πρωτ. 3273/15.4.2013 Έκθεση, τις απόψεις που διατύπωσε το ενδιαφερόμενο μέρος προφορικός κατά τη συζήτηση της υπόθεσης και με τα υπομνήματα τα οποία υπέβαλε, τα όσα κατέθεσε ανωμοτί ο νόμιμος εκπρόσωπος του ενδιαφερόμενου μέρους κατά την ακροαματική διαδικασία, τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και το ισχύον νομικό πλαίσιο,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Στην κρινόμενη υπόθεση εξετάζεται η παρακώλυση – παρεμπόδιση επιτόπιου ελέγχου που διενεργήθηκε από εντεταμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού στο πλαίσιο αυτεπάγγελτης έρευνας μετά από καταγγελία αναφορικά με την αγορά παροχής υπηρεσιών ασφαλείας για διαπίστωση τυχόν παράβασης του δικαίου του ανταγωνισμού σχετικά με την εν λόγω αγορά. Στο πλαίσιο αυτής της έρευνας κρίθηκε σκόπιμη η διεξαγωγή επιτόπιων αφινδιαστικών ελέγχων, μεταξύ άλλων και στο Σωματείο με την επωνυμία

«Σύνδεσμος Ελληνικών Επιχειρήσεων Ασφαλείας» (εφεξής «η Ένωση» ή «ο Σύνδεσμος») που εδρεύει στη Λεωφόρο Συγγρού αριθ. 39 Αθήνα. Ο σχετικός έλεγχος διενεργήθηκε και ολοκληρώθηκε από το αρχικό και δεύτερο κλιμάκιο ελέγχου της ΓΔΑ με τη συνδρομή και αρμοδίου Εισαγγελικού λειτουργού κατά τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 6 του προαναφερόμενου άρθρου, καθώς κανένας εκπρόσωπος της Ένωσης, όπως κατωτέρω ειδικότερα εκτίθεται δεν προσήλθε στα ως άνω γραφεία ούτε στην αρχή ούτε καθόλη τη διάρκεια του ελέγχου για να αποδεχτεί τον έλεγχο και να διευκολύνει τη διενέργειά του.

2. Σημειώνεται ότι, η υπό κρίση περίπτωση δεν αφορά στην ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης για την τυχόν εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 του Ν. 703/1977 (νυν άρθρο 1 του Ν. 3959/2011) και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στην ως άνω αυτεπάγγελτη έρευνα, η οποία και συνεχίζεται, αλλά στις διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 703/77 (νυν άρθρο 39 του Ν. 3959/2011) περί παρακώλυσης – παρεμπόδισης έρευνας με βάση περιστατικά που έλαβαν χώρα στο πλαίσιο των προαναφερθέντος αιφνιδιαστικού επιτόπιου ελέγχου της ΕΑ της 21^{ης} Μαρτίου 2012.

II. ΤΑ ΜΕΡΗ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

3. Ο εν λόγω Σύνδεσμος με το διακριτικό γνώρισμα ΣΕΕΑ με έδρα την Αθήνα λειτουργεί με βάση τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, του νόμου περί Σωματείων και το καταστατικό του και έχει μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Σκοπός του Σωματείου μεταξύ άλλων είναι:

[...]

III. ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

III.1 Διεξαγωγή ερευνών – Εξουσίες ελεγκτών

4. Με στόχο τη διαφύλαξη των προϋποθέσεων ομαλής λειτουργίας της αγοράς¹ και προς διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των κανόνων περί προστασίας του

---

¹ Βλ. απόφαση ΔΕΚ της 26ης Ιουνίου 1980, υπόθ. 136/79, *National Panasonic κ. Επιτροπής*, Συλλ. 2033, παρ. 20: «... - όπως προκύπτει από την έβδομη και όγδοη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 17 (ενν. 17/62) – οι απονεμόμενες στην Επιτροπή εξουσίες με το άρθρο 14 αυτού του κανονισμού έχουν ως σκοπό να της επιτρέψουν να εκπληρώσει την αποστολή, που της ανατίθεται με τη Συνθήκη ΕΟΚ, να μεριμνά για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Αυτοί οι κανόνες έχουν ως λειτουργία, όπως προκύπτει από το τέταρτο εδάφιο του προοιμίου της Συνθήκης, από το άρθρο 3, στοιχείο στ και τα άρθρα 85 και 86, την αποφυγή της νοθεύσεως του ανταγωνισμού επί ζημία του γενικού συμφέροντος, των ατομικών επιχειρήσεων και των καταναλωτών. Η άσκηση των απονεμομένων στην Επιτροπή εξουσιών με τον κανονισμό 17 συντελεί στη διατήρηση του συστήματος ανταγωνισμού που θέλησε η Συνθήκη και του οποίου η τήρηση επιβάλλεται επιτακτικά στις επιχειρήσεις», και απόφαση ΠΕΚ της 11ης Δεκεμβρίου 2003, T-59/99, *Ventouris κ. Επιτροπής*, Συλλ. II-5257, παρ. 120 επ.

ελεύθερου ανταγωνισμού, ο νομοθέτης παραχώρησε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού σημαντικές εξουσίες ελέγχου για την εύρεση αποδεικτικών στοιχείων για πιθανές παραβάσεις του νόμου. Οι ερευνητικές εξουσίες της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαριθμούνται σήμερα στα άρθρα 38 (συλλογή πληροφοριών) και 39 (διεξαγωγή επιτόπιων ερευνών) του Ν. 3959/2011, τα οποία αντιστοιχούν στα προϊσχύοντα άρθρα 25 και 26 του Ν. 703/1977 και περιλαμβάνουν κατ' ουσίαν όμοιες με αυτά διατάξεις. Ειδικότερα, όπως έχει δεχτεί η Επιτροπή Ανταγωνισμού με προηγούμενη απόφασή της (559-VII-2013 υπόθεση ΛΑΤΟΜΙΚΗΣ), η τελευταία έχει την εξουσία να συλλέγει πληροφορίες από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή δημόσιες ή άλλες αρχές μέσω αιτήματος παροχής πληροφοριών (άρθρο 25 του Ν. 703/1977, άρθρο 38 του Ν. 3959/2011) και να διεξάγει έρευνες σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων προκειμένου να διαπιστώσει παράβαση, τόσο των εθνικών όσο και των ενωσιακών κανόνων προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού (άρθρο 26 του Ν. 703/1977, άρθρο 39 του Ν. 3959/2011)².

5. Στο πλαίσιο αυτό, δυνάμει του άρθρου 26 του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε (νυν άρθρου 39 του Ν. 3959/2011 το οποίο δεν διαφέρει ουσιαστικά από την προϊσχύσασα διάταξη του άρθρου 26 του Ν. 703/1977), η ΓΔΑ έχει εξουσία διενέργειας ερευνών για τη διαπίστωση παραβάσεων των άρθρων 1 (απαγορευμένες συμπράξεις), 2 (κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης), 4 έως 4στ (συγκεντρώσεις) και για την εφαρμογή του άρθρου 5 (κανονιστική παρέμβαση σε κλάδους της οικονομίας) του Ν. 703/1977, όπως ίσχυε, καθώς και για τη διαπίστωση παραβάσεων των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ (πρώην 81 και 82 ΣυνθΕΚ). Οι σχετικές διατάξεις προβλέπουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι υπάλληλοι της ΓΔΑ ασκούν τις ελεγκτικές τους εξουσίες, καθώς και τα όρια άσκησης αυτών. Για τη διευκόλυνση του έργου τους οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού εξοπλίζονται με τις εξουσίες του φορολογικού ελεγκτή, στις οποίες συγκαταλέγεται ιδίως η διεξαγωγή επιτόπιων ερευνών σε γραφεία και λοιπούς χώρους των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, προκειμένου να συλλέξουν οποιαδήποτε στοιχεία ή πληροφορίες σχετικά με τη διερεύνηση τυχόν διάπραξης παραβάσεων. Έτσι οι εντεταλμένοι υπάλληλοι της ΓΔΑ μπορούν, μεταξύ άλλων:

- να ελέγχουν κάθε είδους και κατηγορίας βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα των επιχειρήσεων και ενώσεων επιχειρήσεων, περιλαμβανομένης της ηλεκτρονικής εμπορικής αλληλογραφίας των επιχειρηματιών, διοικητών, διευθυνόντων

Η σπουδαιότητα της διαφυλάξεως της πρακτικής αποτελεσματικότητας των ελέγχων ως αναγκαίου μέσου προκειμένου η Επιτροπή να έχει τη δυνατότητα να ασκεί τα καθήκοντά της (*ibid.*, 122).

Η προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού, όπως αυτή προσδιορίζεται λειτουργικά εκ του συνδυασμού κυρίως των άρθρων 5 παρ. 1 και 3, 106 παρ. 1, 2 και 3, 4 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος, αλλά και με βάση τις σχετικές περί ανταγωνισμού πρόνοιες της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνιστά μία από τις εκφάνσεις της πολύπλευρης έννοιας του δημοσίου συμφέροντος.

² Βλ. αντίστοιχες εξουσίες ελέγχου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στα άρθρα 20 επ. του Κανονισμού ΕΚ 1/2003 του Συμβουλίου, ΕΕ L 1/1.

- συμβούλων, διαχειριστών και γενικά εντεταλμένων τη διοίκηση ή διαχείριση προσώπων, καθώς και του προσωπικού των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής τους³, και οπουδήποτε και εάν αυτά φυλάσσονται, και να λαμβάνουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους,
- να προβαίνουν σε κατασχέσεις βιβλίων, εγγράφων και άλλων στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων και ηλεκτρονικών μέσων αποθήκευσης και μεταφοράς δεδομένων, τα οποία αποτελούν επαγγελματικές πληροφορίες,
  - να ελέγχουν και να συλλέγουν πληροφορίες και δεδομένα κινητών τερματικών, φορητών συσκευών, καθώς και των εξυπηρετητών τους σε συνεργασία με τις αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές, που βρίσκονται εντός ή εκτός των κτιριακών εγκαταστάσεων των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων αυτών,
  - να ενεργούν έρευνες στα γραφεία και τους λοιπούς χώρους και τα μεταφορικά μέσα των επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων,
  - να σφραγίζουν οποιονδήποτε επαγγελματικό χώρο, βιβλία ή έγγραφα, κατά την περίοδο που διενεργείται ο έλεγχος και στο μέτρο των αναγκών αυτού,
  - να λαμβάνουν, κατά την κρίση τους, ένορκες ή ανωμοτί καταθέσεις, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 212 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΚΠΔ), και να ζητούν από κάθε αντιπρόσωπο ή μέλος του προσωπικού της επιχείρησης ή ένωσης επιχειρήσεων, επεξηγήσεις για τα γεγονότα ή τα έγγραφα που σχετίζονται με το αντικείμενο και το σκοπό του ελέγχου και να καταγράφουν τις σχετικές απαντήσεις.
6. Τόσο από το σκοπό των σχετικών διατάξεων του άρθρου 26 του Ν. 703/1977 όσο και από την απαρίθμηση των εξουσιών που έχουν παρασχεθεί στα όργανα της Επιτροπής Ανταγωνισμού, προκύπτει ότι η Επιτροπή απολαμβάνει ευρείας εξουσίας για τη συλλογή στοιχείων και τη διεξαγωγή ερευνών και ότι οι έλεγχοι μπορούν να είναι λίαν εκτεταμένοι, πρωτίστως για λόγους αποτελεσματικότητας εφαρμογής των κανόνων για την προστασία του ανταγωνισμού⁴. Όπως και στο ενωσιακό δίκαιο, για την αποτελεσματική προστασία του ανταγωνισμού και εφαρμογή των σχετικών κανόνων, η Επιτροπή έχει την εξουσία να απαιτεί τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες και να προβαίνει σε κάθε αναγκαίο έλεγχο για τον εντοπισμό και την εξακρίβωση απαγορευμένων συμφωνιών, αποφάσεων και εναρμονισμένων πρακτικών, καθώς και περιπτώσεων καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης⁵.
7. Αντίστοιχες εξουσίες ελέγχου απαντώνται και στο ενωσιακό δίκαιο αναφορικά με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δυνάμει των άρθρων 19 και 20 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των

³ Βλ. και άρθρο 20 παρ. 2 β του Κανονισμού ΕΚ 1/2003. Λόγω της τεχνολογικής εξέλιξης τα μέσα αποθήκευσης δεδομένων ποικίλλουν (φορητοί Η/Υ, κινητά τηλέφωνα, φορητοί δίσκοι αποθήκευσης, μικροφίλμ, διαφάνειες κλπ.).

⁴ Βλ. ενδεικτικά ΔΕφαθ 2265/2010, σκ. 20 και απόφαση ΕΑ 531/VI/2011.

⁵ Πρβλ. ενδεικτικά Προοίμιο Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης, σκ. 24.

κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 και 82 της Συνθήκης (νυν άρθρα 101 και 102 ΣΛΕΕ), αλλά και στο εθνικό δίκαιο ανταγωνισμού των κρατών-μελών της Ένωσης αναφορικά με τις Εθνικές Αρχές Ανταγωνισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2003, η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει σε επιχειρήσεις πρόστιμα που δεν υπερβαίνουν το 1% του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος, σε περίπτωση (ενδεικτικά) που αυτές, *εκ προθέσεως ή εξ αμελείας*, έχουν παράσχει πληροφορία η οποία είναι ανακριβής ή παραπλανητική, παρουσιάζουν κατά τρόπο ελλιπή τα έγγραφα επαγγελματικού περιεχομένου κατά τη διάρκεια ελέγχων ή αρνούνται να υποβληθούν σε έλεγχο.

8. Τα ευρωπαϊκά δικαστήρια έχουν αναγνωρίσει ευρεία διακριτική ευχέρεια στην Επιτροπή κατά την άσκηση των εξουσιών ελέγχου που της απονέμουν οι σχετικές διατάξεις. Είναι στην αρμοδιότητα της Επιτροπής (η οποία ελέγχεται κατ' ουσίαν από τα αρμόδια διοικητικά δικαστήρια) να καθορίζει τον τρόπο και το εύρος διεξαγωγής των ερευνών της για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, και όχι στα εμπλεκόμενα μέρη. Ανήκει, επίσης, στην αρμοδιότητα της Επιτροπής να αξιολογεί τη συνάφεια των διερευνώμενων στοιχείων με το αντικείμενο και το σκοπό της έρευνας και, ως εκ τούτου, εναπόκειται στην ίδια την Επιτροπή, και όχι στην ενδιαφερομένη επιχείρηση ή σε τρίτο πρόσωπο, να αποφασίζει αν ένα έγγραφο πρέπει να της προσκομισθεί ή όχι.
9. Ειδικότερα, οι επιτόπιοι έλεγχοι που διενεργούνται από την Επιτροπή Ανταγωνισμού και οι οποίοι ενέχουν το στοιχείο του αιφνιδιασμού, δεδομένου ότι ο ελεγχόμενος ενημερώνεται για τον έλεγχο με την επίδοση της εντολής ελέγχου, συνιστούν το πλέον αποτελεσματικό μέτρο έρευνας, διότι επιτρέπει τη συλλογή άμεσων αποδεικτικών στοιχείων για τις πιθανολογούμενες παραβάσεις, οδηγεί στην αποκάλυψη παράνομων πρακτικών και λειτουργεί αποτρεπτικά, καθώς αποθαρρύνει τις υπό έλεγχο επιχειρήσεις από τη συνέχιση των υπό διερεύνηση παράνομων πρακτικών. Έχει νομολογηθεί, επίσης, ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε επαγγελματικό χώρο των επιχειρήσεων, καθώς και οι ευρείες εξουσίες κατά τη διεξαγωγή των επιτόπιων ελέγχων, έχουν ιδιαίτερη σημασία για την αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, αφού καθιστούν δυνατή για την Επιτροπή τη συλλογή των αποδείξεων για πιθανολογούμενες παραβάσεις στον τόπο όπου ανευρίσκονται συνήθως, δηλαδή, στους χώρους ασκήσεως των εμπορικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων. Εξάλλου, οι σχετικές εξουσίες θα ήταν αναποτελεσματικές, αν τα όργανα της Επιτροπής όφειλαν να περιορίζονται στο να ζητούν την προσκόμιση εγγράφων ή/και αρχείων που θα μπορούσαν να προσδιορίσουν εκ των προτέρων. Τουναντίον, οι εν λόγω εξουσίες περιλαμβάνουν την ευχέρεια αναζητήσεως διαφόρων στοιχείων τα οποία δεν είναι ακόμη γνωστά ή/και εξακριβωμένα. Χωρίς αυτή την ευχέρεια θα ήταν αδύνατη για την Επιτροπή η συλλογή των αναγκαίων για τον έλεγχο της στοιχείων, προκειμένου αυτή να είναι σε θέση να εκτελέσει το έργο που της έχει ανατεθεί. Επομένως, η διαφύλαξη της αποτελεσματικότητας των μέτρων έρευνας

διασφαλίζει και συμβάλλει καθοριστικά στην ενδυνάμωση του ρόλου της Επιτροπής Ανταγωνισμού ως δημόσιας αρχής εφαρμογής των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού.

10. Εξάλλου, οι ως άνω εξουσίες ελέγχου που έχουν ανατεθεί στις εθνικές αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών για τη διαπίστωση τυχόν παραβάσεων, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού με βάση το άρθρο 26 του Ν. 703/1977 (νυν άρθρο 39 του Ν. 3959/2011), αποτελούν και επιταγή του ενωσιακού δικαίου βάσει των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας. Ειδικότερα, σύμφωνα με την αρχή της ισοδυναμίας, οι δικονομικές ρυθμίσεις που διέπουν την εφαρμογή των ενωσιακών κανόνων δεν επιτρέπεται να είναι λιγότερο ευνοϊκές από τις διατάξεις που διέπουν την επιβολή αντίστοιχων κανόνων της εθνικής νομοθεσίας. Σύμφωνα δε με την αρχή της αποτελεσματικότητας, οι εθνικές ρυθμίσεις δεν επιτρέπεται να καθιστούν την επιβολή της ενωσιακής νομοθεσίας υπερβολικά δυσχερή ή πρακτικώς αδύνατη. Βάσει των αρχών αυτών, οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού που είναι επιφορτισμένες βάσει του άρθρου 35 (1) του Κανονισμού 1/2003 να εφαρμόζουν τις διατάξεις των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ, πρέπει να απολαμβάνουν των εξουσιών εκείνων που θα τους επιτρέπουν την αποτελεσματική εφαρμογή του ενωσιακού δικαίου του ανταγωνισμού. Εν προκειμένω, ο έλληνας νομοθέτης έχει αναθέσει στην Επιτροπή Ανταγωνισμού εξουσίες ελέγχου αντίστοιχες, και κατ' ουσίαν όμοιες, με εκείνες που προβλέπονται από τον Κανονισμό (ΕΚ) 1/2003 σε ενωσιακό επίπεδο.
11. Η σχετική εντολή προς άσκηση των ανωτέρω εξουσιών παρέχεται εγγράφως από τον Πρόεδρο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή τον εξουσιοδοτημένο από αυτόν Γενικό Διευθυντή ή Διευθυντή της ΓΔΑ της Επιτροπής Ανταγωνισμού και περιέχει το αντικείμενο της έρευνας, τις εξουσίες των ελεγκτών της ΓΔΑ και τις συνέπειες της παρεμπόδισης ή δυσχέρανσης αυτής ή της άρνησης εμφάνισης των αιτούμενων βιβλίων, στοιχείων και λοιπών εγγράφων ή χορήγησης αντιγράφων ή αποσπασμάτων τους (άρθρο 26 παρ. 3 του Ν. 703/1977, νυν άρθρο 39 παρ. 2 του Ν. 3959/2011). Η εντολή ελέγχου επισημαίνει, επίσης, προς την ελεγχόμενη επιχείρηση ότι πρέπει να συνδράμει τους ελεγκτές στην άσκηση των εξουσιών τους, όπως εν προκειμένω. Τέλος, για τους ελέγχους και τις έρευνες που διενεργούνται συντάσσεται έκθεση από τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε αυτές, αντίγραφο της οποίας κοινοποιείται στις οικείες επιχειρήσεις και τις ενώσεις επιχειρήσεων (άρθρο 26 παρ. 5 του Ν. 703/1977 - νυν άρθρο 39 παρ. 4 του Ν. 3959/2011).
12. Περαιτέρω, βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου, καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου οι οποίες ίσχυαν κατά το χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, χωρίς να έχει σημασία ο χρόνος κατά τον οποίο

εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις, ενώ οι διαδικαστικοί κανόνες έχουν κατά κανόνα εφαρμογή κατά το χρόνο έναρξης της ισχύος τους, η έκδοση δε μιας πράξης από τη Διοίκηση ερείδεται στη νομική εκείνη βάση που είναι σε ισχύ κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης. Εν προκειμένω, η υπό εξέταση συμπεριφορά παρεμπόδισης – δυσχέρασης ελέγχου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, η οποία έλαβε χώρα προ της 20.4.2011 (ημερομηνίας θέσης σε ισχύ του Ν. 3959/2011), αξιολογείται βάσει του άρθρου 26 Ν. 703/1977 (νυν άρθρο 39 Ν. 3959/2011), για τον επιπλέον λόγο, σε σχέση ειδικότερα με την αρμοδιότητα της Επιτροπής Ανταγωνισμού να επιβάλει πρόστιμο με την έκδοση σχετικής απόφασης, ότι παρότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις των άρθρων 26 του Ν. 703/1977 και 39 του Ν. 3959/2011 συμπίπτουν πλήρως ως προς την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση της παράβασης, ως προς το ύψος του προστίμου, το μεν κατώτατο όριο ορίζεται και στις δύο διατάξεις στα δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρώ, αλλά η νέα διάταξη (άρθρο 39 παρ. 5 Ν. 3959/2011), όπως τροποποιήθηκε βάσει του άρθρου 233 παρ. 1 Ν. 4072/2012 (ΦΕΚ Α' 86/11.4.2012) και ισχύει την ημέρα έκδοσης της παρούσας μεταβάλλει δε το ανώτατο όριο που τόσο στο παλαιό άρθρο 26 παρ. 6 Ν. 703/1977 όσο και στη διάταξη 39 παρ. 5 Ν. 3959/2011 έως την τροποποίησή της ανερχόταν στο ποσό των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, στο 1% του κύκλου εργασιών της προηγούμενης χρήσης⁶, όπως αυτός υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 10 στο καθένα από τα πρόσωπα και για κάθε παράβαση.

13. Τέλος, ως προς τα υποκείμενα της υποχρέωσης μη παρεμπόδισης και μη δυσχέρασης των ερευνών, τόσο το παλαιό άρθρο 26 παρ. 6 Ν. 703/1977 όσο και η διάταξη 39 παρ. 5 Ν. 3959/2011 προβλέπουν ευρέως τα υπεύθυνα πρόσωπα, ορίζοντας ότι το πρόστιμο επιβάλλεται με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού στις επιχειρήσεις, στις ενώσεις επιχειρήσεων ή σε αυτούς που κατά οποιονδήποτε τρόπο παρεμποδίζουν ή δυσχεραίνουν τις έρευνες που προβλέπονται στο αντίστοιχο άρθρο, καθώς και στις επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή σε αυτούς που αρνούνται να υποβληθούν στις εν λόγω έρευνες, να επιδείξουν τα αιτούμενα βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα και να χορηγήσουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους. Η διάταξη του άρθρου 39 παρ. 5 εξειδικεύει τον τρόπο επιμέτρησης του προστίμου κωδικοποιώντας τα κριτήρια που βάσει της ενωσιακής και εθνικής νομολογίας λαμβάνονται υπόψη σχετικά (α. τη σοβαρότητα της εξεταζόμενης υπόθεσης, β. την απαξία των πράξεων και γ. την επίπτωσή τους στην έκβαση της έρευνας). Ενισχύει έτσι περαιτέρω τις διαδικαστικές εγγυήσεις που παρέχονται στα εμπλεκόμενα μέρη.

---

⁶ Εν προκειμένω, επί τα χείρω για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

III.2 Υποχρέωση συνεργασίας και προβλεπόμενες εκ του νόμου κυρώσεις σε περίπτωση μη συμμόρφωσης (παρεμπόδισης – παρακώλυσης)

14. Αναφέρθηκε ήδη ότι παράλληλα με την πρόβλεψη εξουσιών για τη διεξαγωγή ερευνών από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ, οι διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 703/1977 (νυν άρθρου 39 του Ν. 3959/2011) θεσπίζουν αντίστοιχη υποχρέωση έμπρακτης αναγνώρισης των εξουσιών αυτών, αποδοχής του ελέγχου και συνεργασίας από μέρους των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή ενώσεων επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων, υποχρέωση που συνίσταται στη μη παρεμπόδιση ή πρόκληση δυσχερειών και τη μη άρνηση επίδειξης των αιτούμενων στοιχείων και χορήγησης αντιγράφων/ αποσπασμάτων κατά την διεξαγωγή των ερευνών των παρ. 2 επ. του άρθρου 26 του Ν. 703/1977 (νυν παρ. 1 επ. του άρθρου 39 του Ν. 3959/2011). Επομένως, οι ως άνω διατάξεις καθιερώνουν υποχρέωση πλήρους αποδοχής του ελέγχου και πλήρους συνεργασίας με τους εντεταλμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εξαρχής, σε όλα τα επίπεδα, κατά τρόπο έμπρακτο, και όχι απλώς παθητικό. Συναφώς, κατά πάγια νομολογία των ευρωπαϊκών δικαστηρίων, η ελεγχόμενη επιχείρηση υπέχει την υποχρέωση, όχι απλώς να ανέχεται ή να συμμετέχει παθητικά στην έρευνα, αλλά να «συνεργάζεται ενεργά» σε όλη τη διάρκειά της⁷, με την παροχή στους ελεγκτές όλων των αιτούμενων πληροφοριών, στοιχείων και διευκρινίσεων.

15. Η ενεργός αυτή συνεργασία συνίσταται, μεταξύ άλλων:

- στην πλήρη υποβολή σε έλεγχο την ημέρα και την ώρα που προσδιορίζεται από τους εντεταλμένους υπαλλήλους της Επιτροπής Ανταγωνισμού και την αποφυγή καθυστέρησης αποδοχής του ελέγχου,
- στο να καθίστανται διαθέσιμες όλες οι σχετικές πληροφορίες και όλα τα έγγραφα και στοιχεία σε πλήρη μορφή καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου,
- στο άνοιγμα των φακέλων – αρχείων – χώρων αποθήκευσης,
- στην παροχή σαφών, ειλικρινών και μη ελλιπών «προφορικών εξηγήσεων» και στον ορισμό, αν κριθεί απαραίτητο, αρμόδιου προσώπου που θα παρέχει τις απαραίτητες διευκρινίσεις,
- στην επίδειξη των συγκεκριμένων γραφείων και γενικότερα χώρων, στους οποίους τηρούνται τα αρχεία, και στην επεξήγηση του συστήματος αρχειοθέτησης,
- στην επεξήγηση οποιουδήποτε θέματος προκύπτει από τα εξεταζόμενα έγγραφα, μέσω της παροχής ακριβών πληροφοριών αναφορικά με τους συντάκτες των εγγράφων, το σκοπό συναντήσεων, τυχόν συντομογραφίες ή τεχνική,

⁷ Βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΔΕΚ της 18.10.1989, υπόθ. 374/87, *Orkem κ. Επιτροπής*, Συλλ. 3283, παρ. 22 και 27 όπου αναφέρεται ότι «οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να **συνεργάζονται ενεργά** κατά τη διάρκεια διενέργειας έρευνας, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι οφείλει να θέσει στη διάθεση της Επιτροπής όλα τα ζητούμενα με την έρευνα πληροφοριακά στοιχεία».

εξειδικευμένη φρασεολογία που χρησιμοποιείται σε ενημερωτικά σημειώματα κ.λπ.

16. Η προαναφερόμενη γενική υποχρέωση ενεργού συνεργασίας αποτυπώνει με τρόπο θετικό τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων σε σχέση με τις έρευνες της Επιτροπής Ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 26 παρ. 6 και 7 (νυν άρθρο 39 παρ. 5 και 6 του Ν. 3959/2011) και 29 του Ν. 703/1977⁸. Έτσι, για την περίπτωση μη συμμόρφωσης των ελεγχόμενων επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων στις ως άνω υποχρεώσεις, προβλέπονται αφενός διοικητικές κυρώσεις υπό τη μορφή προστίμου, και αφετέρου η παροχή συνδρομής από άλλες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες στους αρμόδιους ελεγκτές της ΓΔΑ σε περίπτωση παρεμπόδισης τους με οποιονδήποτε τρόπο από την άσκηση των εξουσιών τους. Οι σχετικές ρυθμίσεις αποσκοπούν στη διασφάλιση κατάλληλων και ικανών συνθηκών για την απρόσκοπτη λειτουργία των ελεγκτικών φορέων και, συνακόλουθα, στην αποτελεσματικότερη εφαρμογή των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού⁹.

17. Συνεπώς, για την πλήρωση του πραγματικού του ως άνω κανόνα δικαίου και τη συνακόλουθη ενεργοποίηση της διαδικασίας επιβολής διοικητικού προστίμου, προβλέπονται οι ακόλουθοι τρόποι διάπραξης της σχετικής παράβασης¹⁰:

- Παρεμπόδιση ή δυσχέραση με οποιονδήποτε τρόπο των ερευνών κατά τις διατάξεις των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 26 (νυν παρ. 1, 2, 3 του άρθρου 39) από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή οποιοδήποτε πρόσωπο. Η εν λόγω παρεμπόδιση/παρακώλυση συνίσταται στην πρόκληση προσκομμάτων ή/και δυσχερειών, με ενέργεια ή παράλειψη ενέργειας, με αποχή ή απόκρυψη, προκειμένου να ματαιωθεί ή να δυσχεραθεί η διεξαγωγή της έρευνας. Στην

⁸ Σύμφωνα με την παρ. 2 του οποίου: «Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ τιμωρούνται: α) Όποιος παρακαλύει με οποιονδήποτε τρόπο τον έλεγχο για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου εκ μέρους των κατά το άρθρο 26 αρμόδιων οργάνων, ιδίως με την παρεμβολή προσκομμάτων ή απόκρυψη στοιχείων. β) Όποιος αρνείται ή δυσχεραίνει την παροχή των κατά το άρθρο 25 πληροφοριών στην Επιτροπή Ανταγωνισμού ή τα αρμόδια για τον έλεγχο όργανα. γ) Όποιος παρέχει, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 25 και 26 στην Επιτροπή Ανταγωνισμού ή στα αρμόδια για τον έλεγχο όργανα, εν γνώσει, ψευδείς πληροφορίες ή αποκρύπτει στοιχεία. δ) Όποιος αρνείται, αν και έχει κληθεί για το σκοπό αυτόν από εντεταλμένο, κατά τις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου 26, υπάλληλο της Επιτροπής Ανταγωνισμού ή άλλο αρμόδιο για τον έλεγχο όργανο, να προβεί σε ένορκη ή ανωμοτί κατάθεση ενώπιόν του, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 26, καθώς και όποιος, κατά τη διάρκεια της κατάθεσής του, εν γνώσει καταθέτει ψευδή ή αρνείται ή αποκρύπτει τα αληθή. Σε περίπτωση υποτροπής τα παραπάνω όρια χρηματικής ποινής διπλασιάζονται».

⁹ Βλ. την υπ' αριθ. 531/VI/2011 απόφαση της ΕΑ με την οποία επιβλήθηκε πρόστιμο 100.000 ευρώ στην εταιρία Μύλοι Καπλανίδης Α.Ε. επειδή παρεμπόδισε δια των εκπροσώπων και υπαλλήλων της τον επιτόπιο έλεγχο στις εγκαταστάσεις της με την αλλοίωση, μεταφορά εκτός δικτύου (και εν τέλει απόκρυψη) ορισμένων ηλεκτρονικών αρχείων, με αποτέλεσμα να μην είναι στη διάθεση των εντεταλμένων υπαλλήλων της ΓΔΑ κατά τη διενεργούμενη έρευνα και τα επίμαχα αρχεία. Επίσης, με την ίδια απόφαση επιβλήθηκε πρόστιμο 100.000,00 ευρώ και στην ένωση επιχειρήσεων Σύνδεσμος Ελλήνων Αλευροβιομηχάνων.

¹⁰ Βλ. απόφαση Ε.Α. 531/VI/2011 παρ. 24.

έννοια της παρεμπόδισης ή δυσχέρανσης υπάγεται, μεταξύ άλλων, τόσο η άρνηση αποδοχής της εντολής ελέγχου όσο και οποιαδήποτε άλλη ενέργεια δυσχεραίνει την εργασία των ελεγκτών μετά την αποδοχή από την ελεγχόμενη επιχείρηση της εντολής ελέγχου.

- Άρνηση επίδειξης αιτούμενων βιβλίων, στοιχείων και λοιπών εγγράφων από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή οποιοδήποτε πρόσωπο. Η εν λόγω άρνηση επίδειξης συνίσταται στην άρνηση συμμόρφωσης σε συγκεκριμένη εντολή, προκειμένου να μην περιέλθουν εις γνώση του ελεγκτή τα αιτούμενα στοιχεία.

- Άρνηση χορήγησης αντιγράφων ή αποσπασμάτων από επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή οποιοδήποτε πρόσωπο. Η εν λόγω άρνηση χορήγησης συνίσταται στην άρνηση συμμόρφωσης σε συγκεκριμένη εντολή, προκειμένου να μην περιέλθουν εις γνώση του ελεγκτή τα αιτούμενα στοιχεία και να μην τύχουν τα στοιχεία αυτά περαιτέρω επεξεργασίας και αξιολόγησης.

18. Συνεπώς, η έννοια της παρακώλυσης καταλαμβάνει οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη που τουλάχιστον παρενοχλεί τους ελεγκτές κατά την άσκηση των εξουσιών τους, όπως αυτές προβλέπονται στο άρθρο 26 παρ. 1 επ., όπου και παραπέμπει ρητά η παράγραφος 6 του ίδιου άρθρου¹¹ (υν άρθρο 39 παρ. 1 επ., όπου και παραπέμπει ρητά η παράγραφος 5 του ίδιου άρθρου). Με βάση τη νομολογία και πρακτική, τέτοιες περιπτώσεις παρεμπόδισης ή δυσχέρανσης με οποιονδήποτε τρόπο της διεξαγωγής έρευνας συνιστούν, ενδεικτικά:

- Η μη αποδοχή ελέγχου κατά την ημέρα και ώρα που προσήλθαν στα υπό έλεγχο γραφεία οι ελεγκτές, όπως και η προσωρινή ή μερική άρνηση υποβολής σε έλεγχο. Συναφώς, η αδικαιολόγητη καθυστέρηση έναρξης της έρευνας ή τυχόν δήλωση περί παροχής εξηγήσεων σε μεταγενέστερο χρόνο¹² εκλαμβάνονται ως άρνηση υποβολής σε έλεγχο.

- Η άρνηση παροχής πρόσβασης σε όλα ή σε κάποια από τα γραφεία. Η άρνηση πρόσβασης σε κάποιο εκ των γραφείων μπορεί να αξιολογηθεί ως πλήρης άρνηση υποβολής σε έλεγχο.

- Η καθυστέρηση παροχής πρόσβασης για μεγάλο χρονικό διάστημα¹³.

- Η παροχή ανακριβών και/ ή παραπλανητικών στοιχείων ως προς τα γραφεία (θέση, διαρρύθμιση, πρόσωπο ενοίκου κ.λπ.).

- Η παροχή ανακριβών και/ ή παραπλανητικών στοιχείων ως προς τα έγγραφα (θέση, αρχειοθέτηση, συντάκτης, μέρος φύλαξης κ.λπ). Οι ελεγκτές πρέπει να χαίρουν πρόσβασης στο σύνολο των εγγράφων που φυλάσσονται σε μια επιχείρηση, ανεξαρτήτως του αν δύνανται εκ των προτέρων να προσδιορίσουν με ακρίβεια τα έγγραφα που αποτελούν το αντικείμενο της έρευνας.

¹¹ Βλ. απόφαση ΕΑ 531/VI/2011

¹² Βλ. απόφαση ΠΕΚ της 9.11.1994, T-46/92, *The Scottish Football Association κ. Επιτροπής* Συλλ. Νομ. 1994 σ. II-1039.

¹³ Βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 93/47, *Mewac*, ΕΕ L 20 , 28/1/1993, σ. 6-9, παρ. 7.

- Η μη χορήγηση εγγράφων ή η μερική χορήγηση εγγράφων ή η καταστροφή, απόκρυψη, διαγραφή ή μετακίνηση αυτών με στόχο τον μη εντοπισμό τους από τους ελεγκτές, ειδικότερα δε η απόκρυψη ή διαγραφή αρχείων αποθηκευμένων σε Η/Υ ή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου¹⁴. Συναφώς, η άρνηση χορήγησης εγγράφων με την αιτιολογία ότι κατά την κρίση της ελεγχόμενης επιχείρησης συνιστούν άσχετα με το αντικείμενο του ελέγχου έγγραφα αξιολογείται ως άρνηση υποβολής στον έλεγχο (και τούτο, ανεξαρτήτως εάν η ελεγχόμενη τυχόν χορηγήσει τα εν λόγω έγγραφα σε μεταγενέστερο στάδιο).
  - Η παροχή ανακριβών, ελλιπών και/ ή παραπλανητικών πληροφοριών μετά από αίτημα παροχής διευκρινίσεων κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου.
19. Ενόψει των ανωτέρω, παρακώλυση συντρέχει και όταν κατά τη διενέργεια έρευνας προκαλούνται δυσχέρειες ή παραλείπονται ενέργειες από την επιχείρηση/την ένωση επιχειρήσεων ή από πρόσωπα που συνδέονται με αυτή με υπαλληλική σχέση ή βρίσκονται στη σφαίρα επιρροής της, προκειμένου να ματαιωθούν ή να δυσχερανθούν οι ενέργειες των ελεγκτών της ΓΔΑ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Συναφώς, η παροχή οποιουδήποτε είδους ή για οποιοδήποτε θέμα ανακριβών, ελλιπών ή παραπλανητικών πληροφοριών κατά τη διάρκεια του ελέγχου από άτομο που ορίστηκε ως το καταλληλότερο για την παροχή των σχετικών διευκρινίσεων από το νόμιμο εκπρόσωπο της επιχείρησης/ένωσης επιχειρήσεων καλύπτει, όχι μόνο την παράσταση ψευδών στοιχείων ως αληθινών, αλλά και την παροχή οποιασδήποτε επεξήγησης αντιστρατεύεται το πνεύμα και το σκοπό των ερευνών
20. Οι επιχειρήσεις που υποβάλλονται στη διαδικασία ερευνών από την Επιτροπή Ανταγωνισμού οφείλουν να διατηρούν το σύνολο των αρχείων, ανεξαρτήτως της μορφής αποθήκευσής τους, στη φυσική τους θέση, αναλλοίωτα και προσβάσιμα στους ελεγκτές μέχρι την ολοκλήρωση του ελέγχου. Και τούτο, ανεξαρτήτως από το αν τα εν λόγω αρχεία περιείχαν πράγματι χρήσιμα για την έρευνα στοιχεία ή όχι (βλ. κατωτέρω). Επομένως, δεν απαιτείται για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης η ανάλυση ή απόδειξη των επιπτώσεων της εκάστοτε συγκεκριμένης παρεμποδιστικής συμπεριφοράς, ούτε και ότι αυτή επέδρασε αρνητικά στην ουσιαστική διερεύνηση της κρινόμενης υπόθεσης.

IV. Ο ΕΠΙΤΟΠΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ.

21. Σύμφωνα και με την υπ' αριθ. πρωτ. 3230/6.4.2012 έκθεση ελέγχου ,κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. 2599/19.3.2012 εντολής ελέγχου του Προέδρου της Επιτροπής Ανταγωνισμού (εφεξής και «ΕΑ»), κατ' εφαρμογή του άρθρου 26 του Ν.

¹⁴ Βλ. απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 28.3.2012, COMP/39793-EPH, σύμφωνα με την οποία επεβλήθη πρόστιμο στις τσέχικες εταιρίες EPH και EPI για άρνηση υποβολής σε έλεγχο κατά το άρθρο 20 παρ. 4 του Κανονισμού ΕΚ 1/2003, συνιστάμενη ιδίως σε εξ αμελείας πρόσβαση σε λογαριασμό ηλ. ταχυδρομείου των ελεγχόμενων εταιριών και σε εσκεμμένη προώθηση των εισερχομένων μηνυμάτων ηλ. ταχυδρομείου σε άλλο server.

703/1977, όπως ίσχυε, τριμελές κλιμάκιο ελέγχου της Υπηρεσίας μετέβη την 21.3.2012, προκειμένου να διενεργήσει έρευνα στο ως άνω σωματείο για διαπίστωση τυχόν παράβασης του άρθρου 1 του νόμου 703/1977 και του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής ΣΛΕΕ - πρώην 81 ΣυνθΕΚ). Στη συνέχεια λόγω των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν από τη μη εμφάνιση εκπροσώπου του Σωματείου να διευκολύνει το άνοιγμα της θύρας κλήθηκε να συνεπικουρήσει στη διεξαγωγή του ελέγχου και δεύτερο κλιμάκιο.

22. Ειδικότερα, με βάση την ως άνω έκθεση που διαβιβάστηκε με το υπ' αριθ. 3449/11.4.2012 επιστολή της ΓΔΑ οι ελεγκτές της ΓΔΑ εισήλθαν στις 10.00 π.μ., στο χώρο της πολυκατοικίας όπου στεγάζονται τα γραφεία του Σωματείου. Την ομάδα ελέγχου υποδέχθηκε η θυρωρός της πολυκατοικίας, κα [...], η οποία, αφού ενημέρωσε τα στελέχη της ΓΔΑ ότι δεν βρισκόταν κανείς στα γραφεία του σωματείου και ότι η παρουσία των μελών του στα εν λόγω γραφεία δεν έχει καθορισμένη συχνότητα, σχεδόν δε πάντα πραγματοποιείται απογευματινές ώρες, έδωσε στην υπεύθυνη του κλιμακίου κα [...] τον αριθμό του κινητού τηλεφώνου του Προέδρου του σωματείου, κου [...], προκειμένου να καταστεί δυνατή σχετική επικοινωνία μαζί του¹⁵.
23. Ακολούθως, στις 10:15 π.μ., η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Νομικής Τεκμηρίωσης της ΓΔΑ, κα [...] επικοινωνήσε τηλεφωνικά (στο ανωτέρω νούμερο τηλεφώνου) με τον κο [...], ο οποίος την πληροφόρησε ότι βρισκόταν εκτός Αθηνών, σε επαγγελματικό ραντεβού¹⁶. Η κα Προϊσταμένη ενημέρωσε τον κο [...] για το περιεχόμενο της εντολής ελέγχου, τη σχετική νομοθεσία που διέπει τους ελέγχους που διενεργούνται από τη ΓΔΑ και τις κυρώσεις που προβλέπονται σε περίπτωση άρνησης ή παρακώλυσης του ελέγχου. Ο κος [...] εξέφρασε πολλές αντιρρήσεις αναφορικά με τον τρόπο (αιφνιδιαστικό του ελέγχου), την ημερομηνία και ώρα διεξαγωγής του ελέγχου. Η κα Προϊσταμένη του ζήτησε κάποιο αριθμό φαξ προκειμένου να του αποστείλει τα σχετικά έγγραφα προς διευκόλυνσή του, εκείνος όμως αρνήθηκε για αδιευκρίνιστο λόγο.
24. Η τελευταία ζήτησε, επίσης, από τον κο [...] τα τηλέφωνα επικοινωνίας των λοιπών μελών του Δ.Σ. της Ένωσης, προκειμένου να επικοινωνήσει η ίδια μαζί τους και να εξασφαλίσει τη μετάβασή τους στα γραφεία της Ένωσης, ο κ. [...] όμως αρνήθηκε. Ανέφερε, ωστόσο, ότι θα επικοινωνούσε ο ίδιος τηλεφωνικά με κάποιο από τα παραπάνω μέλη προκειμένου να μεταβεί στα γραφεία της Ένωσης και να διευκολύνει τη διαδικασία διεξαγωγής του ελέγχου. Επιπλέον, ο Πρόεδρος

---

¹⁵ Η κα [...] επέδειξε στο αρχικό κλιμάκιο ελέγχου τα γραφεία που χρησιμοποιεί η ελεγχόμενη Ένωση στον πρώτο όροφο της πολυκατοικίας και επιβεβαίωσε ότι η Ένωση δεν διατηρεί άλλους χώρους εντός της πολυκατοικίας πλην αυτού, τον οποίο υπέδειξε στην ομάδα ελέγχου της ΓΔΑ. Το αρχικό κλιμάκιο ελέγχου διατήρησε διαρκώς οπτική επαφή με τα γραφεία της Ένωσης, έως ότου πραγματοποιήθηκε η είσοδος σε αυτά.

¹⁶ Αναφορικά με το περιεχόμενο της εν λόγω τηλεφωνικής επικοινωνίας, η κα [...] ενημέρωσε την κα [...] περί τις 10:40 π.μ.

του σωματείου διαβεβαίωσε δυο φορές (τόσο κατά την έναρξη, όσο και κατά τη λήξη της τηλεφωνικής τους επικοινωνίας) την κα Προϊσταμένη, ότι όλα τα Πρακτικά Γ.Σ. και Δ.Σ. της Ένωσης τηρούνται στα γραφεία αυτής, όπου, πάντως, τελικά δεν ανευρέθησαν.

25. Στις 11:10 π.μ. η κα Προϊσταμένη επικοινωνήσε εκ νέου με τον κο [...], ο οποίος της ανέφερε ότι επικοινωνήσε με τον Αντιπρόεδρο της Ένωσης, ο οποίος δεν μπορούσε να μεταβεί στα γραφεία αυτής για αδιευκρίνιστο λόγο. Αφότου εξέφρασε εκ νέου πολλές αντιρρήσεις αναφορικά με τον τρόπο (αιφνιδιαστικό του ελέγχου), την ημερομηνία και ώρα διεξαγωγής του ελέγχου ο κος [...] διαβεβαίωσε και πάλι την κα Προϊσταμένη ότι θα επικοινωνούσε τηλεφωνικά με κάποιο από τα υπόλοιπα μέλη του Δ.Σ. προκειμένου αυτό να μεταβεί στα γραφεία της Ένωσης μέσα στην επόμενη μισή με μία ώρα και να διευκολύνει τη διαδικασία διεξαγωγής του ελέγχου.
26. Επιπροσθέτως, στις 11:15 π.μ. η κα Προϊσταμένη επικοινωνήσε τηλεφωνικά με το δικηγόρο του Προέδρου του σωματείου, κο [...] στον οποίο παρείχε διευκρινίσεις αναφορικά με το περιεχόμενο της εντολής ελέγχου και την κατ' άρθρο 39 του Ν. 3959/2011 διαδικασία διεξαγωγής επιτόπιων ελέγχων, καθώς και τις κυρώσεις σε περίπτωση παρεμπόδισης ή δυσχέρανσης της έρευνας αυτής. Του δόθηκαν, επίσης, διευκρινίσεις για την έννοια του όρου «ένωση επιχειρήσεων» του άρθρου 1 του Ν. 3959/2011 με αναφορά σε σχετικές αποφάσεις της ΕΑ και στην ενωσιακή νομολογία. Η κα Προϊσταμένη ζήτησε από τον κο [...] κάποιο αριθμό φαξ προκειμένου να του αποστείλει τα σχετικά έγγραφα, εκείνος όμως αρνήθηκε¹⁷.
27. Στις 11:53 π.μ. η κα Προϊσταμένη επικοινωνήσε εκ νέου με τον κο [...], ο οποίος την ενημέρωσε ότι δεν είχε μελετήσει ακόμη τη σχετική νομοθεσία που διέπει τους ελέγχους της ΓΔΑ και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε ακόμα να γίνει αποδεκτή από τον Πρόεδρο της Ένωσης η εκκίνηση της διαδικασίας ελέγχου. Η κα Προϊσταμένη ενημέρωσε πάραυτα τον κο [...] ότι θα κινηθεί η διαδικασία αίτησης εισαγγελικής συνδρομής εντός της επόμενης μισής ώρας. Επιπροσθέτως, η κα Προϊσταμένη προσπάθησε δύο φορές (στις 11:55 π.μ. και στις 12:02 μ.μ.) να επικοινωνήσει με τον κο [...], ώστε να τον ενημερώσει για την επικείμενη κατάθεση από την ΕΑ αίτησης εισαγγελικής συνδρομής μετά την παρέλευση άπρακτου, και χωρίς καμία προσπάθεια ενημέρωσης εκ μέρους του, του χρονικού διαστήματος περίπου μίας ώρας από τη δεύτερη επικοινωνία τους. Ο κος [...] δεν απάντησε στις κλήσεις της κας [...].

---

¹⁷ Η κα Προϊσταμένη ενημέρωσε τηλεφωνικά την υπεύθυνη του ελέγχου κα [...] αναφορικά με τις προαναφερόμενες συνομιλίες της στις 11:26 π.μ. Επιπλέον, η κα Προϊσταμένη ενημέρωσε την αρχηγό ότι, κατόπιν των συνομιλιών της με τον κο [...] και τον κο [...], θα δοθεί στο Σύνδεσμο χρονικό περιθώριο τριάντα έως εξήντα λεπτών, μετά την παρέλευση του οποίου θα κινηθεί η διαδικασία αίτησης εισαγγελικής συνδρομής κατ' εφαρμογή του άρθρου 39 παρ. 6 του Ν. 3959/2011.

28. Περί τις 12:10 μ.μ. η θυρωρός, κα [...], ενημέρωσε την αρχηγό του κλιμακίου ελέγχου, ότι ο κος [...] την κάλεσε στο σταθερό της τηλέφωνο προκειμένου να τη ρωτήσει, εάν η ομάδα ελέγχου βρισκόταν ακόμη στο κτίριο, ζητώντας της να μιλήσει με κάποιον υπάλληλο της ΓΔΑ, καθώς ισχυριζόταν ότι προσπαθούσε να έρθει σε τηλεφωνική επικοινωνία με την Υπηρεσία, χωρίς όμως επιτυχία. Η τηλεφωνική, ωστόσο, επικοινωνία με την κα [...] δεν κατέστη εφικτή, καθώς κόπηκε η γραμμή. Κατόπιν τούτου, η αρχηγός ενημέρωσε πάραυτα την κα Προϊσταμένη σχετικά με την ισχυριζόμενη αδυναμία τηλεφωνικής επικοινωνίας από μέρους του κου [...], μεταφέροντας παράλληλα το αίτημά του για άμεση τηλεφωνική επικοινωνία. Η κα Προϊσταμένη προσπάθησε εκ νέου στις 12:15 μ.μ. να επικοινωνήσει με τον κο [...], εκείνος όμως και πάλι δεν απάντησε στις κλήσεις της.
29. Περί τις 12:30 μ.μ., η κα Προϊσταμένη ενημέρωσε τηλεφωνικά την υπεύθυνη του ελέγχου, πως ο Πρόεδρος της Επιτροπής Ανταγωνισμού εκκίνησε τη διαδικασία αίτησης εισαγγελικής συνδρομής απευθυνόμενος σχετικά στην Προϊσταμένη Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών, στην οποία και απέστειλε έγγραφο¹⁸ το οποίο έχει παρατεθεί αυτούσιο ως Παράρτημα Α της οικείας έκθεσης ελέγχου.
30. Στην 1:23 μ.μ. ο κος [...] επικοινωνήσε τηλεφωνικά με την κα Προϊσταμένη, η οποία τον ενημέρωσε ότι κινήθηκε η διαδικασία εισαγγελικής συνδρομής και ότι ο Εισαγγελέας που όρισε η Προϊσταμένη Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών βρισκόταν καθ' οδόν προς τα γραφεία της Ένωσης. Ο κος [...] αρνήθηκε εκ νέου και ρητά τη συνδρομή της Ένωσης στο διενεργούμενο έλεγχο, επικαλούμενος ότι ο Σύνδεσμος συνιστά συνδικαλιστική οργάνωση και ότι η ΕΑ διεξάγει τον έλεγχο λόγω της συμμετοχής του στην υπογραφή της συλλογικής σύμβασης εργασίας των υπαλλήλων των εταιριών παροχής υπηρεσιών ασφαλείας. Ενημέρωσε δε την κα Προϊσταμένη ότι επικοινωνήσε με τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (εφεξής «ΓΣΕΕ») και ότι κάλεσε τηλεοπτικούς σταθμούς και δημοσιογράφους προκειμένου να καταγράψουν τη διεξαγωγή του ελέγχου, ενώ ζήτησε, να ενημερωθεί για το ποιος Υπουργός εποπτεύει την ΕΑ. Η κα Προϊσταμένη ενημέρωσε εκ νέου τον κο [...] για τις προβλεπόμενες από το άρθρο 39 του Ν. 3959/2011 κυρώσεις σε περίπτωση άρνησης ή παρακώλυσης επιτόπιου ελέγχου εκ μέρους της ΓΔΑ.
31. Περί την 1:33 μ.μ. υπάλληλος της ΓΔΑ, ο οποίος είχε σταλεί ως μέλος του δευτέρου κλιμακίου [...], επικοινωνήσε τηλεφωνικά με την κα [...] και την ενημέρωσε πως βρισκόταν καθ' οδόν προς το σημείο του ελέγχου συνοδεύοντας τον Αντιεισαγγελέα Πρωτοδικών, σε συνέχεια της αίτησης δικαστικής συνδρομής της ΕΑ προς την Προϊσταμένη Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών.
32. Περί την 1:35 μ.μ. η κα Προϊσταμένη ενημέρωσε τηλεφωνικά την υπεύθυνη του κλιμακίου ότι η Υπηρεσία, κατόπιν εντολής του αρμόδιου Αντιεισαγγελέα

---

¹⁸ Με ημ. αριθ. πρωτ. οικ. 2664/21.3.2012 της ΓΔΑ.

Πρωτοδικών, και προκειμένου να επιτευχθεί η είσοδος του κλιμακίου στον ελεγχόμενο χώρο, είχε ζητήσει τη συνδρομή του κλειδαρά, κου [...] ο οποίος θα μετέβαινε στα γραφεία της Ένωσης.

33. Περί την 1:55 μ.μ. έφτασε στο σημείο του ελέγχου ο Αντιεισαγγελέας Πρωτοδικών, συνοδευόμενος από τον υπάλληλο της ΓΔΑ, κο [...], ο οποίος μετέβη στο σημείο ελέγχου κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 2671/21.3.2012 εντολής ελέγχου. Δέκα λεπτά αργότερα, μετέβη στα γραφεία του Συνδέσμου ο Προϊστάμενος του Γ' Τμήματος της Β' Διεύθυνσης Οικονομικής Τεκμηρίωσης, ([...]) κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 2679/21.3.2012 εντολής ελέγχου.
34. Περί τις 2:20 μ.μ. μετέβη στο σημείο του ελέγχου ο κλειδαράς, κος [...], με τη συνδρομή του οποίου εισήλθε στις 2:30 μ.μ. στα γραφεία της Ένωσης η ομάδα ελέγχου της ΓΔΑ, παρουσία του Αντιεισαγγελέα Πρωτοδικών, κου [...].
35. Περί τις 2:30 μ.μ. ξεκίνησε η διενέργεια του επιτόπιου ελέγχου, καθ' όλη τη διάρκεια του οποίου ήταν παρόντες ο αρμόδιος Αντιεισαγγελέας Πρωτοδικών, καθώς και ο κλειδαράς, κος [...], ως μάρτυρας. Κατά την είσοδο στο χώρο των γραφείων της ελεγχόμενης Ένωσης διαπιστώθηκε ότι αυτός αποτελούνταν από δύο δωμάτια, στο ένα εκ των οποίων υπήρχε ένα γραφείο με εγκατεστημένο ηλεκτρονικό υπολογιστή και στο άλλο ένα τραπέζι συνεδριάσεων. Με τη συνδρομή του κλειδαρά, κου [...], ελέγχθησαν κλειδωμένες ντουλάπες και ερμάρια που βρίσκονταν στο χώρο. Επιπλέον, αντικαταστάθηκε η κλειδαριά της πόρτας εισόδου.
36. Κατά τη διάρκεια της διενέργειας του ελέγχου, διαπιστώθηκε ότι τα γραφεία του σωματείου δεν είχαν ηλεκτροδότηση και ως εκ τούτου η ομάδα ελέγχου της ΓΔΑ δεν μπορούσε να έχει πρόσβαση στα αρχεία που πιθανώς βρίσκονταν αποθηκευμένα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή που εντοπίστηκε στο χώρο. Δεδομένου αυτού, ο κος [...] ζήτησε από την Υπηρεσία, όπως μεταβεί στο σημείο του ελέγχου υπάλληλος του Τμήματος Πληροφορικής της ΓΔΑ. Περί τις 3:40 μ.μ. μετέβη στα γραφεία της ελεγχόμενης Ένωσης ο κος [...], κατόπιν της υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 2682/21.3.2012 εντολής ελέγχου, ο οποίος αφαίρεσε και σφράγισε σε φάκελο της Υπηρεσίας το σκληρό δίσκο μάρκας Fujitsu με σειριακό αριθμό 05013397 του εν λόγω υπολογιστή παρουσία του Αντιεισαγγελέα Πρωτοδικών, κου [...]. Περί τις 3:55 μ.μ. ολοκληρώθηκε η έρευνα κατά την οποία κατεσχέθησαν έγγραφα, καθώς και ο προαναφερθείς σκληρός δίσκος. Επίσης, συνετάγη εις διπλούν Έκθεση Έρευνας και Κατάσχεσης η οποία υπεγράφη από όλους τους ελέγχοντες υπαλλήλους της ΓΔΑ, τον Αντιεισαγγελέα Πρωτοδικών, καθώς και το μάρτυρα, κο [...] (παρατέθηκε αυτούσια ως Παράρτημα Β της οικείας έκθεσης). Στην ίδια έκθεση επισημαίνεται ότι στο τραπέζι συνεδριάσεων του ελεγχόμενου Συνδέσμου, αφέθησαν ακριβή αντίγραφα των υπ' αριθ. πρωτ. οικ. 2599/19.3.2012, 2671/21.3.2012, 2679/21.3.2012 και 2682/21.3.2012 εντολών διενέργειας ελέγχου καθώς και ένα (1) αντίτυπο της ως άνω Έκθεσης Έρευνας και Κατάσχεσης, ενώ τα κλειδιά των γραφείων του Σωματείου με το

κλείδωμα εγχειρίστηκαν με εντολή του Αντιεισαγγελέα Πρωτοδικών, κου [...], στην κα [...] περί τις 4:10 μ.μ., οπότε και περατώθηκε η διεξαγωγή του επιτόπιου ελέγχου.

V. Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ

37. Στις 6.6.2012 και ώρα 12:00 επιδόθηκε¹⁹ στον κ. [...], με την ιδιότητα του ως Προέδρου της ελεγχόμενης Ένωσης, η υπ' αριθ. πρωτ. 4139/7.5.2012 επιστολή της Υπηρεσίας στην οποία επισυνάπτονταν η προαναφερόμενη Έκθεση Ελέγχου και με την οποία καλούνταν η Ένωση να εκφέρει τις απόψεις της αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα σε αυτή.
38. Ο Σύνδεσμος, στην υπ' αριθ. πρωτ. 5171/18.6.2012 επιστολή του (υπογεγραμμένη από τον Πρόεδρό της κο [...]) προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού, δεν αντέκρουσε σε κανένα σημείο την ως άνω έκθεση ελέγχου, ούτε αρνήθηκε τα πραγματικά περιστατικά όπως περιγράφονται σε αυτήν. Απλώς επέμεινε όπως και στην από τηλεφώνου προς την Προϊσταμένη Διεύθυνσης της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής διατυπωθείσα θέση του την οποία επανέλαβε, τόσο ενώπιον της Επιτροπής κατά την ενώπιόν της διαδικασία αλλά και στα υπομνήματα (αρχικό και συμπληρωματικό). Ειδικότερα, ισχυρίστηκε ότι: «ο Σύνδεσμος Ελληνικών Επιχειρήσεων Ασφαλείας (Σ.Ε.Ε.Α) είναι το συνδικαλιστικό όργανο των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στον χώρο των Ιδιωτικών Επιχειρήσεων Παροχής Υπηρεσιών Ασφαλείας (Ι.Ε.Π.Υ.Α.). Απόδειξη τούτου, μεταξύ άλλων, είναι και η μεταξύ του Συνδέσμου μας (Σ.Ε.Ε.Α.) ως νομίμου συνδικαλιστικού εκπροσώπου και φορέα των εργοδοτών του χώρου των Ι.Ε.Π.Υ.Α. αφ' ενός και της Ομοσπονδίας Υπαλλήλων Ασφαλείας Ελλάδος (ΟΜ.ΥΠ.Α.Ε.) ως νομίμου συνδικαλιστικού εκπροσώπου και φορέα των εργαζομένων του χώρου των Ι.Ε.Π.Υ.Α. αφ' ετέρου, υπογραφείσα Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (Σ.Σ.Ε.) ετών 2011-2013. Περαιτέρω ο Σύνδεσμος μας δεν ασκεί καμία απολύτως εμπορική ή άλλης φύσεως επιχειρηματική δραστηριότητα οιασδήποτε είδους και μορφής, που αποτελούν αντικείμενο των επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου σε καμία περίπτωση και υπό καμία έννοια ο Σύνδεσμος μας (Σ.Ε.Ε.Α.) δεν φέρει την ιδιότητα της «Επιχειρήσεως» που προβλέπεται στον Ν.3959/2011 περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού και έτσι «δεν μπορεί, κατά την ορθότερη γνώμη, να είναι και το υποκείμενο των απαγορευτικών κανόνων...» (βλ. Λάμπρου Κοτσίρη, Δίκαιο Ανταγωνισμού, 6η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2011, σελ. 425). Κατά συνέπεια, κακώς κινήθηκε εναντίον του Συνδέσμου μας η διαδικασία διεξαγωγής ερευνών του άρθρου 39 Ν.3959/2011 περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού, καθόσον όπως προεκτέθηκε, σε καμία περίπτωση ο Σύνδεσμος μας (Σ.Ε.Ε.Α.) δεν αποτελεί υποκείμενο των απαγορευτικών κανόνων των διατάξεων του ως άνω ΑΙ.3959/2011 περί προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού ενώ επιφυλάσσονταν εν τέλει, κάθε

¹⁹ Από τον δικαστικό επιμελητή Πρωτοδικείου Αθηνών, [...], σύμφωνα με την υπ' αριθ. πρωτ. 4169/9.5.2012 επιστολή επίδοσης.

νομίμου δικαιώματος, τόσο του Συνδέσμου όσο και του ιδίου ατομικά σχετικά με την ως άνω υπόθεση».

VI. ΕΝΝΟΙΑ ΕΝΩΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

39. Το άρθρο 39 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 προβλέπει ρητά τη δυνατότητα άσκησης ερευνών και ελέγχων από εντεταλμένους υπαλλήλους της ΓΔΑ σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων. Επιπροσθέτως, η παρ. 5 του ίδιου άρθρου ορίζει τις κυρώσεις που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, οι οποίες δεν συνεργάζονται με τους ανωτέρω υπαλλήλους κατά τη διεξαγωγή των προβλεπόμενων στο ανωτέρω άρθρο ερευνών. Η έννοια των όρων «επιχείρηση» και «ένωση επιχειρήσεων»²⁰ του άρθρου 39 του Ν. 3959/2011 ταυτίζεται με την έννοια που έχουν οι εν λόγω όροι στα άρθρα 1 και 25 του ίδιου νόμου.²¹
40. Σύμφωνα με τη νομολογία, η ένωση επιχειρήσεων προϋποθέτει πλειονότητα επιχειρήσεων που συνδέονται μεταξύ τους με οποιαδήποτε μορφή οργανωμένης συνεργασίας, το δε γεγονός ότι ένα σωματείο έχει αστικό και όχι εμπορικό σκοπό δεν το εξαιρεί από την έννοια της ένωσης επιχειρήσεων κατά την έννοια του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού.²² Κατά το Δικαστήριο της ΕΕ, για να χαρακτηριστεί μία οντότητα ως ένωση επιχειρήσεων δεν είναι απαραίτητο να έχει η ίδια οικονομική δραστηριότητα.²³ Εξάλλου, όπως επεσήμανε σε πρόσφατη και ομόφωνη απόφασή της η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε σύνθεση Ολομέλειας, «σωματεία, ενώσεις και σύνδεσμοι θεωρούνται ως ενώσεις επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή, την άσκηση εκ μέρους τους οικονομικής δραστηριότητας και την ύπαρξη κερδοσκοπικού ή μη σκοπού».²⁴

²⁰ Σύμφωνα με τη θεωρία, η ένωση επιχειρήσεων αποτελείται από επιχειρήσεις του ίδιου γενικά τύπου και καθιστά τον εαυτό της υπεύθυνο να εκπροσωπεί και να προστατεύει τα κοινά συμφέροντα των μελών της έναντι άλλων οικονομικών φορέων, δημόσιων φορέων και το δημόσιο γενικά. Το δικαίο του ελεύθερου ανταγωνισμού εφαρμόζεται σε ενώσεις επιχειρήσεων οι οποίες συνιστούν ένα «forum» συναντήσεων των ανταγωνιστών ενός συγκεκριμένου κλάδου και ένα «forum» για να συζητήσουν ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος. Έτσι, η ένωση επιχειρήσεων αποτελεί το ιδανικό όχημα μέσω του οποίου δύνανται οι φορείς των επιχειρήσεων συγκεκριμένου κλάδου να συντονίζουν τις ενέργειες και πρακτικές τους, βλ. ενδεικτικά *A. Jones and B. Surfin*, *EU Competition Law*, Oxford University Press, Oxford, 4th ed., 2011, σελ. 140, *L. Ritter and W.D. Braun*, *European Competition Law: A Practitioner's Guide*, Kluwer Law International, 3rd ed., 2005, σελ. 49-50 και *R. Whish*, *Competition Law*, 5th ed., Oxford University Press, Oxford, 2005, σελ. 97-99.

²¹ Βλ. αντίστοιχα απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής COMP/39.796 - *Suez Environnement breach of seal*, σκ. 89.

²² Βλ και ΕπΑντ 531/VI/2011, *Μύλοι Καπλανίδη*, σκ. 7.

²³ Βλ. μεταξύ άλλων, ΔΕΕ, υπόθ. C-209-215 και 218/78, *VanLandewyck κα. κατά Επιτροπής*, σκ. 87-88, υπόθ. C-96-102,104, 105 και 110/82, *IAZ κα.κατά Επιτροπής*, σκ. 19-20, ΓενΔ, υπόθ. T-25, 26, 30-32, 34-39, 42-46, 48, 50-71, 87, 88, 103 και 104/95, *Cimenteries CBR SA κατά Επιτροπής*, σκ. 1320.

²⁴ Βλ ΕπΑντ 531/VI/2011, *Μύλοι Καπλανίδη*, σκ. 7, και μεταξύ άλλων, ΔΕΕ, υπόθ. C-209-215 και 218/78, *VanLandewyck and Others κατά Επιτροπής*, σκ. 87-88, υπόθ. C-96-102,104, 105 και 110/82, *IAZ κα. κατά Επιτροπής*, σκ. 19-20, υπόθ. C-45/85, *Verband der Sachversicherer*, σκ. 2. Βλ. επίσης, ΔΕφΑθ 1001/2006.

41. Ειδικότερα, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, από τα άρθρα 1, 2 και 4 του καταστατικού του εν λόγω σωματείου, προκύπτει ότι το τελευταίο είναι ένωση επιχειρήσεων, αφού αφενός κάθε μέλος του ξεχωριστά είναι επιχείρηση, είτε ως φυσικό είτε ως νομικό πρόσωπο, το οποίο ασκεί επιχειρηματική/εμπορική δραστηριότητα και δραστηριοποιείται στον κλάδο της ασφάλειας, και αφετέρου με τις αποφάσεις του αποβλέπει στο συντονισμό των οικονομικών και επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του. Ο νόμιμος εκπρόσωπος του σωματείου είναι ο πρόεδρος του ο οποίος σύμφωνα με το άρθρο 8 του καταστατικού του το εκπροσωπεί σε κάθε δημόσια ή δικαστική αρχή.
42. Το επιχείρημα που προβλήθηκε στην προαναφερόμενη επιστολή του ελεγχόμενου σωματείου²⁵, ότι το τελευταίο, δηλαδή, αποτελεί «συνδικαλιστικό όργανο» και άρα εκφεύγει του ελέγχου της ΓΔΑ διότι «δεν φέρει την ιδιότητα της επιχειρήσεως», δεν ευσταθεί.
43. Το εν λόγω σωματείο δεν εκπροσωπεί τα συμφέροντα των εργαζομένων, αλλά των εργοδοτών, όπως συνομολογείται στα υπομνήματα αλλά προκύπτει σαφώς και από το προαναφερόμενο άρθρο 2 του καταστατικού του. Πράγματι, από τους σκοπούς του καταστατικού του σωματείου δεν προκύπτει ότι αυτοί περιορίζονται στην αντιμετώπιση ή διευθέτηση συνδικαλιστικών θεμάτων για να αποκλειστεί εντεύθεν εκ προοιμίου ότι οι συναντήσεις οι οποίες λαμβάνουν χώρα στους χώρους του δεν είχαν άλλο αντικείμενο παρά τη σύναψη συλλογικής σύμβασης εργασίας με τους εργαζομένους, όπως φαίνεται να επικαλείται στην ως άνω επιστολή αλλά και μετέπειτα το σωματείο και ο Πρόεδρος του.
44. Αν, όμως, διαπιστώνονταν πράγματι από την επεξεργασία των στοιχείων ότι οι συναντήσεις αφορούσαν διαπραγματεύσεις όρων ελάχιστης αμοιβής σε συλλογική σύμβαση με τους εργαζομένους, όπως ο ίδιος διατείνετε, ενδεχομένως αυτές οι συγκεκριμένες συναντήσεις να εξέφευγαν του πεδίου του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού. Ωστόσο, ακόμα και σε αυτήν την περίπτωση δεν ήταν δικαιολογημένη αυτή καθ' εαυτή η παρεμπόδιση του ελέγχου, αφού ο έλεγχος θα διευκόλυνε ακριβώς να εξακριβωθεί η πράγματι ισχύουσα κατάσταση. Εάν μάλιστα ο ισχυρισμός του Σωματείου και του Προέδρου του ήταν ακριβής, τότε οι τελευταίοι θα έπρεπε να επιδιώκουν και να διευκολύνουν τη διεξαγωγή του ελέγχου, ακριβώς για να εντοπιστούν τα στοιχεία που θα αποδείκνυαν ότι μοναδικό αντικείμενό του είναι η διαπραγμάτευση όρων ελάχιστης αμοιβής συλλογικής σύμβασης εργασίας με τους εργαζομένους στις επιχειρήσεις που είναι και τα μέλη του.
45. Τονίζεται, τέλος, ότι η ΓΔΑ διεξάγει επιτόπιους ελέγχους, σύμφωνα με τη ρητή πρόβλεψη του άρθρου 39 του Ν. 3959/2011, και σε ενώσεις επιχειρήσεων προς εύρεση παραβατικών στοιχείων. Το γεγονός, δηλαδή, ότι πρόκειται για σωματείο δεν συνεπάγεται ότι τούτο εκφεύγει του πεδίου του δικαίου του ελεύθερου

²⁵ Αριθ. πρωτ. 5171/18.6.2012 επιστολή.

ανταγωνισμού και ότι δεν υπόκειται σε επιτόπιους ελέγχους. Αντίθετα, τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του Ν. 3959/2011, καθώς πρόκειται για ένωση επιχειρήσεων όπου οι επιχειρήσεις συναντιούνται στα πλαίσια αυτής της ένωσης και έχουν τη δυνατότητα να συντονίσουν τις επιχειρησιακές τους πρακτικές (βλ. ένδεικ. υπ' αριθ. 3657/2013 και 502/2013 αποφάσεις του Διοικ. Εφετείου Αθηνών και 512/2010 και 518/2011 αποφάσεις της Επιτροπής Ανταγωνισμού για το ΤΕΕ και τους Μεσίτες, αντίστοιχα). Ως τέτοιας μορφής, επομένως, ένωση επιχειρήσεων όφειλε να συνεργαστεί ενεργά κατά τη διάρκεια του επιτόπιου ελέγχου το οποίο και δεν έπραξε.

VII. ΥΠΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

46. Με βάση τα προεκτεθέντα, τα προκύψαντα περιστατικά συνιστούν, κατά την κρίση της Επιτροπής, προδήλως παρεμποδιστική των ερευνών συμπεριφορά κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 26 παρ. 6 του Ν. 703/77, όπως ίσχυε κατά την ημερομηνία διεξαγωγής του επιτόπιου ελέγχου (νυν άρθρου 39 παρ. 5 του Ν. 3959/2011), αφού προκλήθηκαν από την ελεγχόμενη επιχείρηση οι προπεριγραφείσες δυσχέρειες και παρακωλύθηκε εντεύθεν η άσκηση της αρμοδιότητας της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Πράγματι το Σωματείο και ο Πρόεδρός του, δεν συνεργάστηκε ενεργώς κατά την επιτόπια έρευνα της 21.3.2012 με τους ελεγκτές της ΓΔΑ, ούτε υπεβλήθηκε πλήρως στον έλεγχο, αφού με τις παραλείψεις του δεν επέτρεψαν την ακώλυτη είσοδο του κλιμακίου ελέγχου στα γραφεία του και τα εκεί φυλασσόμενα έγγραφα και λοιπά στοιχεία και δεν διασφάλισαν την έγκαιρη και αποτελεσματική διενέργειά του. Η παρακώλυση διήρκεσε ολόκληρο το πρωί και χωρίς την προσφυγή στη συνδρομή της εισαγγελικής Αρχής ο έλεγχος θα ματαιώνονταν. Τα όσα δια μακρών αναφέρει ο κ. [...] ενώπιον της Επιτροπής είναι ασαφή, αόριστα, παραπλανητικά και αβάσιμα. Κατ' αρχήν αρνήθηκε να δώσει στην Προϊσταμένη της Διεύθυνσης τα στοιχεία των υπολοίπων [...] μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, παρότι αυτά του ζητήθηκαν ρητά από την τελευταία. Έτσι, ενώ προφασίστηκε ότι αυτός θα τους καλέσει, τελικά φέρεται να κάλεσε μόνο τον Αντιπρόεδρο, και δικαιολογείται ότι αυτοί θα είχαν δουλειά γι αυτό δεν κάλεσε (τουλάχιστον όσους διαμένουν εντός Αττικής) και ότι με βάση το καταστατικό μόνο ο ίδιος και ο Αντιπρόεδρος μπορούν να εκπροσωπούν το Σωματείο. Όμως, με δική του εξουσιοδότηση θα μπορούσε οποιοσδήποτε να τον εκπροσωπήσει και να παρίσταται κατά το χρόνο της διενέργειας του ελέγχου. Περαιτέρω, αρνήθηκε να δώσει έναν αριθμό για να αποσταλεί η εντολή ελέγχου και τα νομιμοποιητικά της Επιτροπής στοιχεία και έρχεται τώρα να επικαλείται εκ των υστέρων κινδύνους εκρήξεων, ύπαρξη εγκληματικών οργανώσεων, παγιδεύσεις με εκρηκτικά γραφείων και άλλα άσχετα πράγματα. Ενθυμήθηκε δε και τα προσωπικά δεδομένα, ότι μπορεί, δηλαδή, [...]. Η αλήθεια είναι ότι ενήργησε με τον αέρα του συνδικαλιστή, ο οποίος υπέλαβε ότι δεν μπορεί να υπαχθεί αυτός ένας

συνδικαλιστής σε έλεγχο, γι αυτό και ζήτησε να του αναφερθεί το όνομα του εποπτεύοντος την Επιτροπή Υπουργού.

47. Συνεπώς, στοιχειοθετείται πλήρως εν προκειμένω η παρακωλυτική συμπεριφορά των εμπλεκόμενων μερών κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του νόμου και όσα περί του αντιθέτου υποστηρίζονται από τα εμπλεκόμενα μέρη είναι απορριπτέα, ως αβάσιμα.
48. Περαιτέρω, η παρακώλυση κατά το άρθρο 26 παρ. 6 του Ν. 703/1977 στοιχειοθετείται **ανεξαρτήτως** των αποτελεσμάτων που αυτή επέφερε ή δεν επέφερε στην ουσία της έρευνας²⁶.
49. Περαιτέρω, οι κανόνες που διέπουν την ευθύνη για τις παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού είναι ταυτόσημοι είτε πρόκειται για παραβάσεις ουσιαστικών διατάξεων (άρθρα 1 και 2 του προΐσχύσαντος Ν. 703/1977, νυν Ν. 3959/2011), είτε πρόκειται για παραβάσεις διαδικαστικών διατάξεων, όπως η υποχρέωση συνεργασίας κατά τη διάρκεια επιτόπιων ελέγχων της Επιτροπής²⁷.

VIII. ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

50. Όπως προεκτέθηκε, για την περίπτωση μη συμμόρφωσης από μέρους των επιχειρήσεων ή φυσικών προσώπων στην κατά τα άνω νόμιμη υποχρέωσή τους προβλέπονται διοικητικές κυρώσεις (άρθρο 26 παρ. 6 του Ν. 703/1977, νυν άρθρο 39 παρ. 5 Ν. 3959/2011). Σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 6 του Ν. 703/1977 (νυν άρθρο 39 παρ. 5 Ν. 3959/2011 που περιλαμβάνει κατ' ουσίαν όμοιες διατάξεις με εκείνες του άρθρου 26 παρ. 6 του Ν. 703/77) η Επιτροπή Ανταγωνισμού, εφόσον διαπιστώσει παράβαση συνιστάμενη σε παρεμπόδιση ή δυσχέραση των ερευνών, μπορεί με απόφασή της να επιβάλει πρόστιμο, τόσο σε επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων όσο και σε φυσικά πρόσωπα που υπέπεσαν στις άνω παραβάσεις²⁸. Εν προκειμένω, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου

²⁶ Επισημαίνεται ότι στην υπόθεση CSM (92/500/EOK: Απόφαση της Επιτροπής της 7ης Οκτωβρίου 1992 σχετικά με την επιβολή προστίμου στην επιχείρηση CSM N.V. δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 1, του κανονισμού αριθ. 17 του Συμβουλίου, Υπόθεση IV/33.791 CSM, ex IV/33.638 Ζάχαρη, ΕΕ L 305 της 21/10/1992 σ. 16 – 18) η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επέβαλε πρόστιμο στην ελεγχόμενη επιχείρηση διότι αρνήθηκε να χορηγήσει έγγραφα, τα οποία κατά την άποψη της επιχείρησης δεν ήταν σχετικά με το αντικείμενο του ελέγχου, ενώ το γεγονός ότι η εταιρία επέτρεψε τελικά στην Επιτροπή την αντιγραφή των εγγράφων την οποία προηγουμένως είχε παρεμποδίσει, κρίθηκε ότι δεν επηρεάζει κατά κανένα τρόπο την εν λόγω παράβαση. Αντίστοιχα, η διάρρηξη σφραγίδας συνιστά παράβαση σύμφωνα με το άρθρο 23.1 ε του Κανονισμού ΕΟΚ 1/2003 χωρίς να απαιτείται απόδειξη ότι παραβιάστηκε όντως ο σφραγισμένος επαγγελματικός χώρος ή αφαιρέθηκαν αποδεικτικά στοιχεία από αυτόν, βλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 30.1.2008 COMP/39.326-E.ON ENERGIE AG, σκ. 100, απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 24.5.2011, COMP/39.796-Suez Environnement, ΕΕ C 251/27.8.2011 σκ. 69. Βλ. και ανωτέρω, απόφαση Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 28.3.2012, COMP/39793-EPH.

²⁷ Βλ. απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 24.5.2011, COMP/39.796-Suez Environnement σκ. 88-89, απόφαση Γεν. Δικ. στην υπόθεση T-141/08 E.ON ENERGIE κατά Επιτροπής ΕΕ, σκ.258, παρ. 23 και 24 Κανονισμού ΕΚ 1/2003.

²⁸ Βάσει των αρχών που διέπουν τη διαχρονική εφαρμογή του δικαίου καθώς και βάσει των αρχών της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εφαρμοστέες είναι οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου οι οποίες ίσχυαν κατά τον χρόνο επελεύσεως των γεγονότων που συνιστούν την παράβαση, ανεξαρτήτως του χρόνου κατά τον οποίο εφαρμόζονται οι σχετικές

6 του άρθρου 26 Ν. 703/1977 (νυν παρ. 5 άρθρου 39 του Ν. 3959/2011²⁹), επιβάλλεται με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού πρόστιμο **τουλάχιστον** δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ **με ανώτατο** όριο τις εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ **στις επιχειρήσεις, στις ενώσεις επιχειρήσεων ή σε αυτούς** που κατά οποιονδήποτε τρόπο παρεμποδίζουν ή δυσχεραίνουν τις έρευνες κατά τις διατάξεις των παραγράφων 1, 2 και 3 του άρθρου αυτού, καθώς και στις επιχειρήσεις, στις ενώσεις επιχειρήσεων ή σε αυτούς που αρνούνται να επιδείξουν τα αιτούμενα βιβλία, στοιχεία και λοιπά έγγραφα και να χορηγήσουν αντίγραφα ή αποσπάσματά τους. Κατά την επιμέτρηση του προστίμου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά κύριο λόγο η σοβαρότητα της εξεταζόμενης υπόθεσης, η απαξία των πράξεων και η επίπτωσή τους στην έκβαση της έρευνας³⁰. Επιπλέον, λαμβάνεται υπόψη ότι γενικά το πρόστιμο πρέπει να έχει **αποτρεπτικό χαρακτήρα**³¹.

51. Έτσι, η επιβολή κυρώσεων έχει αφενός κατασταλτικό χαρακτήρα για τις επιχειρήσεις ή/και τις ενώσεις επιχειρήσεων εκείνες που υπέπεσαν στην παρακώλυση-παρεμπόδιση έρευνας κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων του νόμου (ειδικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα), και αφετέρου λειτουργεί παραδειγματικά έναντι των επιχειρήσεων ή/και ενώσεων επιχειρήσεων που μελλοντικά θα επιχειρήσουν να επηρεάσουν την αποτελεσματικότητα του έργου της Επιτροπής Ανταγωνισμού, μετερχόμενα τυχόν παρελκυστικές τακτικές (γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα). Κατά πάγια νομολογία, η επιβολή προστίμων κατά την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού δεν αποβλέπει μόνο στην

διατάξεις και επιβάλλονται οι σχετικές κυρώσεις. Οι διαδικαστικοί όμως κανόνες έχουν κατά κανόνα εφαρμογή κατά τον χρόνο έναρξης της ισχύος τους, η έκδοση δε μιας πράξης από τη Διοίκηση ερείδεται στη νομική εκείνη βάση που είναι εν ισχύ κατά το χρόνο έκδοσης της πράξης. Πέραν, ωστόσο, του ζητήματος των εφαρμοστέων κανόνων σχετικά με τις κυρώσεις για παράβαση διαδικαστικών κανόνων, επισημαίνεται η γενική αρχή ότι οι επιβαλλόμενες κυρώσεις πρέπει να αντιστοιχούν σε εκείνες που είχαν καθοριστεί κατά τον χρόνο διαπράξεως της παραβάσεως (βλ. αποφάσεις ΠΕΚ της 20.3.2002, υποθ. Τ-23/99, LR AF 1998 Α/Σ κ. Επιτροπής, Συλλογή II-1705 σκ. 219-221, της 27.9.2006, υποθ. Τ-329/01, Archer Daniels Midland κ. Επιτροπής, Συλλογή II-3255, σκ. 38, αποφάσεις ΔΕΚ της 18.5.2006, υποθ. C-397/03 Ρ, Archer Daniels Midland κ. Επιτροπής, Συλλογή I-4429 σκ.18-19, της 28.6.2005, υποθ. C-189/02επ., Dansk Rorindustri κλπ. κ. Επιτροπής, Συλλογή I-5425, σκ.202-209), η οποία κάμπτεται όταν η νεότερη διάταξη περιέχει **ευνοϊκότερες** ρυθμίσεις. Εν προκειμένω, η παρ. 5 του άρθρου 39 του Ν. 3959/2011, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 233 του Ν. 4072/2012, προβλέπει **αυστηρότερες** διοικητικές κυρώσεις στις περιπτώσεις της παρακώλυσης επιτόπιων ελέγχων από μέρους των ελεγχόμενων επιχειρήσεων με δυνατότητα επιβολής προστίμου έως και 1% του κύκλου εργασιών της επιχείρησης ή της ένωσης επιχειρήσεων, ενώ επίσης προβλέπονται και ποινικές κυρώσεις για τα εμπλεκόμενα φυσικά πρόσωπα (ποινή φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών). Κατά συνέπεια, το πρόστιμο θα πρέπει κατ'αρχήν να επιβληθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 26 παρ. 6 του Ν. 703/1977, παρότι εν προκειμένω, το αποτέλεσμα δεν θα μεταβαλλόταν υπό οποιαδήποτε εκδοχή.

²⁹ Η παρ. 5 έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 233 του Ν. 4072/2012 και προβλέπει πλέον και αυτή τη δυνατότητα επιβολής ποινικών κυρώσεων στους υπευθύνους παρακώλυσης επιτόπιων ελέγχων της Επιτροπής, όπως και η παρ. 2 του άρθρου 29 Ν. 703/1977.

³⁰ Βλ. απόφαση ΕΑ 531/VI/2011, παρ. 109-112.

³¹ Βλ. απόφαση Γεν. Δικ. της 15.12.2010, υποθ. Τ-141/08 Ε.ΟΝ ENERGIE κατά Επιτροπής ΕΕ, σκ. 294, στην οποία παραπέμπει η απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 24.5.2011, COMP/39.796-Suez Environnement.

ειδική, αλλά και στην γενική πρόληψη³². Και τούτο, προκειμένου οι αρχές ανταγωνισμού να είναι σε θέση να εκτελέσουν κατά τρόπο αποτελεσματικό την αποστολή εποπτείας που τους έχουν ανατεθεί.

52. Κατά την κρίση της Επιτροπής, με δεδομένα την ιδιαίτερη σοβαρότητα των παραλείψεων στις οποίες προέβη το Σωματείο με τον εκπρόσωπό του αλλά και την ανάγκη εμπέδωσης και ενίσχυσης του γενικού αποτρεπτικού αποτελέσματος των σχετικών διατάξεων του νόμου, πρέπει να επιβληθεί πρόστιμο στο κατώτερο προσδιοριζόμενο ύψος, με συνεκτίμηση του ότι επιβάλλεται να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των διενεργούμενων ερευνών για την εφαρμογή των εθνικών και ενωσιακών διατάξεων του ανταγωνισμού, και οι επιχειρήσεις, ενώσεις επιχειρήσεων (και κατ' επέκταση τα σχετιζόμενα με αυτά φυσικά πρόσωπα) να γνωρίζουν ότι οι συνέπειες της παρακώλυσης των ερευνητικών εξουσιών της Επιτροπής Ανταγωνισμού θα είναι αυστηρές³³. Η κρινόμενη συμπεριφορά τελέστηκε τουλάχιστον με απόλυτη συνείδηση και πλήρη βεβαιότητα ως προς τις αναγκαίες συνέπειες των παραλείψεων του προέδρου του Σωματείου και αποσκοπούσε ευθέως στην αποτροπή ή έστω δυσχέραση της ολοκλήρωσης του διενεργούμενου ελέγχου με ότι αυτό θα συνεπάγονταν.
53. Με βάση τα ανωτέρω αλλά και το γεγονός ότι πρόκειται περί Σωματείου που στηρίζεται στις συνδρομές και μόνο των μελών του και δεν φαίνεται να έχει άλλους πόρους, η Επιτροπή Ανταγωνισμού θεωρεί εύλογο να καθορισθεί το πρόστιμο στο ελάχιστο όριο του νόμου ευελπιστώντας, ότι οι εκπρόσωποί του και ιδιαίτερα ο Πρόεδρός του θα αντιληφθούν ότι συμμόρφωση προς τις επιταγές του νόμου μπορεί να είναι και προς το καλό των ιδίων και των μελών που εκπροσωπούν.
54. Κατ' ακολουθίαν η Επιτροπή σε Ολομέλεια ομοφώνως αποφάσισε τα όσα ειδικότερα στο διατακτικό παρατίθενται.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού σε Ολομέλεια αποφάσισε ομοφώνως και σε φανερή ψηφοφορία τα ακόλουθα:

1. Διαπιστώνει ότι ο Σύνδεσμος Ελληνικών Επιχειρήσεων Ασφαλείας παραβίασε το άρθρο 39 παρ. 5 του Ν. 3959/2011, κατά τα εκτιθέμενα στο ως άνω σκεπτικό και

³² Πρβλ. και Ανακοίνωση της ΕΑ της 12.5.2006 «Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 9 του ν. 703/1977, όπως ισχύει».

³³ Βλ. και απόφαση ΕΑ 531/VI/2011 αναφορικά με παρακώλυση επιτόπιου ελέγχου στο πλαίσιο αυτεπάγγελτης έρευνας σε επιχειρήσεις του κλάδου των αλεύρων, ενδεικτ., σκ. 108.

2. **Επιβάλλει** στο εν λόγω Σύνδεσμο Ελληνικών Επιχειρήσεων Ασφαλείας πρόστιμο ύψους δέκα πέντε χιλιάδων (15.000,00) ευρώ για την διαπιστωθείσα στο ως άνω σκεπτικό παράβαση του άρθρου 39 παρ. 5 του Ν. 3959/2011.

Η απόφαση εκδόθηκε την **25^η Ιουλίου 2013**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 27 παρ. 1 του Ν. 3959/2011 (ΦΕΚ 93 Α΄/20.4.2011).

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Κυριτσάκης

Ο Συντάκτης της Απόφασης

Δημήτριος Κυριτσάκης

Η Γραμματέας

Ευαγγελία Ρουμπή